

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

1. juni 2017*

»Præjudiciel forelæggelse — bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner — direktiv 2011/7/EU — tidsubegrænsede erhvervslejekontrakter — forsinket betaling af husleje — aftaler, som blev indgået, før fristen for gennemførelsen af dette direktiv udløb — national lovgivning — udelukkelse af sådanne aftaler fra direktivets tidsmæssige anvendelsesområde«

I sag C-330/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionale domstol i Warszawa, Polen) ved afgørelse af 16. maj 2016, indgået til Domstolen den 10. juni 2016, i sagen

Piotr Zarski

mod

Andrzej Stadnicki,

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, E. Juhász, og dommerne C. Vajda og C. Lycourgos (refererende dommer),

generaladvokat: M. Bobek,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Piotr Zarski ved radcy prawni B. Stankiewicz, Z. Korsak og A. Ostrowska-Maciąg,

— den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

— den spanske regering ved M.A. Sampol Pucurull, som befuldmægtiget,

— Europa-Kommissionen ved M. Patakia, A.C. Becker og J. Szczodrowski, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

* Processprog: polsk..

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 1, artikel 2, nr. 1), og artikel 3, 6 og 8 samt artikel 12, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EUT 2011, L 48, s. 1).
- 2 Denne anmodning er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Piotr Zarski og Andrzej Stadnicki vedrørende kompensation for de omkostninger, som Piotr Zarski har haft i forbindelse med at inddrive udestående husleje fra Andrzej Stadnicki.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2000/35/EF

- 3 Artikel 6, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EFT 2000, L 200, s. 35) bestemmer:

»Ved gennemførelsen af dette direktiv kan medlemsstaterne udelukke:

[...]

b) aftaler, der er indgået inden den 8. august 2002 [...]

Direktiv 2011/7

- 4 Følgende fremgår af 12. betragtning til direktiv 2011/7:

»Forsinket betaling udgør et kontraktbrud, som er blevet finansielt tiltrækkende for skyldnere i de fleste medlemsstater som følge af lave morarenter eller ingen opkrævning af morarenter og/eller langsomme inddrivelsesprocedurer. En afgørende ændring i retning af en kultur med hurtig betaling, herunder at udelukkelse af retten til morarenter altid bør betragtes som et klart urimeligt kontraktvilkår eller en klart urimelig handelspraksis, er nødvendig for at vende denne tendens og modvirke forsinket betaling. En sådan ændring bør desuden omfatte indførelsen af særlige bestemmelser om betalingsfrister og om kompensation til kreditorer for påløbne omkostninger samt bl.a. at udelukkelse af retten til kompensation for inddrivelsesomkostninger bør betragtes som klart urimelig.«

- 5 Artikel 1, stk. 1, i direktiv 2011/7 bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner med henblik på at sikre et velfungerende indre marked og derved fremme virksomhedernes, herunder navnlig de små og mellemstore virksomheders [SMV], konkurrenceevne.«

6 Direktivets artikel 2 bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

1) »handelstransaktioner«: forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag

[...]«

7 Artikel 6 i direktiv 2011/7 med overskriften »Kompensation for omkostninger ved inddrivelse«

»1. Medlemsstaterne sikrer, at kreditor, når der skal betales morarenter i handelstransaktioner i henhold til artikel 3 eller 4, er berettiget til fra skyldneren som minimum at modtage et fast beløb på 40 EUR.

2. Medlemsstaterne sikrer, at det i stk. 1 omhandlede faste beløb forfalder til betaling, uden at det er nødvendigt at fremsende en rykkerskrivelse og som kompensation for kreditors egne omkostninger ved inddrivelse.

3. Kreditor er ud over det i stk. 1 omhandlede faste beløb berettiget til at kræve rimelig kompensation af skyldneren for eventuelle yderligere omkostninger ud over det faste beløb, der er påløbet på grund af skyldnerens forsinkede betaling. Dette kan blandt andet indbefatte omkostninger til at engagere en advokat eller et inkassofirma.«

8 Direktivets artikel 12, stk. 4, bestemmer:

»Ved gennemførelsen af dette direktiv afgør medlemsstaterne, om de vil udelukke aftaler, der er indgået inden den 16. marts 2013.«

9 Samme direktivs artikel 13, stk. 1, bestemmer:

»Direktiv 2000/35/EF ophæves med virkning fra den 16. marts 2013, uden at det berører medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til fristerne for dets gennemførelse i national ret og anvendelse. Det finder dog fortsat anvendelse på aftaler, der er indgået før den pågældende dato, og som nærværende direktiv ikke finder anvendelse på i henhold til artikel 12, stk. 4.«

Polsk ret

10 Direktiv 2011/7 blev gennemført i polsk ret ved lov af 8. marts 2013 om betalingsfrister (herefter »loven af 8. marts 2013«), der trådte i kraft den 28. april 2013 og ophævede lov af 12. juni 2003 om betalingsfrister i handelstransaktioner.

11 Artikel 4 i loven af 8. marts 2013 bestemmer:

»I denne lov forstås ved:

handelstransaktioner: aftaler vedrørende levering af varer eller tjenester mod vederlag, når de indgås af de i artikel 2 nævnte parter i forbindelse med disses økonomiske aktivitet

[...]«

12 Den nævnte lovs artikel 10 bestemmer:

»1. Kreditor er fra forfaldsdatoen for de i artikel 7, stk. 1, eller artikel 8, stk. 1, nævnte renter, uden at det er nødvendigt at fremsende en rykkerskrivelse, berettiget til som kompensation for inddrivelsesomkostningerne fra skyldneren at modtage et beløb i [polske zloty] PLN, der på grundlag af den polske nationalbanks gennemsnitlige vekselskurs på sidste bankdag i måneden forud for den måned, hvor pengeydelsen forfalder til betaling, omregnet svarer til 40 EUR.

2. Kreditor er ud over det i stk. 1 omhandlede beløb berettiget til rimelig kompensation for inddrivelsesomkostninger ud over dette beløb, som kreditor har afholdt.

3. Retten til det i stk. 1 nævnte beløb gælder for den enkelte handelstransaktion, med forbehold af artikel 11, stk. 2, nr. 2.«

13 Artikel 15 i loven af 8. marts 2013 bestemmer:

»1. Handelstransaktioner, der er indgået før lovens ikrafttræden, er omfattet af de hidtidige bestemmelser.

[...]«

14 I modsætning til artikel 10, stk. 1, i loven af 8. marts 2013 var der ingen bestemmelse i lov af 12. juni 2003 om betalingsfrister i handelstransaktioner, der gav kreditor ret til at opkræve en fast kompensation på 40 EUR for påløbne inddrivelsesomkostninger.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

15 Parterne i hovedsagen, der er iværksættere, indgik den 20. september 2010 en tidsubegrænset lejekontrakt, ifølge hvilken lejeren Andrzej Stadnicki mod betaling af leje benyttede sig af kontorlokaler, der tilhørte udlejer, Piotr Zarski. På grund af forsinket betaling af lejen i perioden fra den 9. april 2014 til og med februar 2015 opkrævede udlejer en kompensation på 40 EUR af lejeren for omkostninger ved inddrivelse.

16 Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy (retten i første instans i Warszawa, Polen) gav ikke Piotr Zarski medhold i den sag, som han havde anlagt i henhold til artikel 10, stk. 1, i loven af 8. marts 2013, med den begrundelse, at i henhold til denne lovs artikel 15 fandt denne bestemmelse ikke anvendelse på aftaler, der var indgået inden den 28. april 2013. Piotr Zarski appellerede denne afgørelse til den forelæggende ret.

17 Den forelæggende ret ønsker for det første oplyst, om udlejning af lokaler er en tjenesteydelse som omhandlet i artikel 2, nr. 1), og artikel 3 i direktiv 2011/7.

18 Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, ønsker den forelæggende ret desuden afklaret, hvorvidt det, når lejekontrakten indgås uden tidsbegrænsning, er lejekontrakten eller den enkelte særskilte »transaktion« i form af hver enkelt lejebetaling, der skal anses for en handelstransaktion. Ifølge den forelæggende ret består kontrakten af en række transaktioner, der udgør en løbende forretningsmæssig transaktion. Loven af 8. marts 2013 begrænser ganske vist handelstransaktioner til at omfatte aftaler. Det hersker imidlertid fortsat tvivl om, hvorvidt EU-lovgiver beskytter en retshandling såsom en aftale, eller om EU-lovgiver ligeledes beskytter »en handelsmæssig handling, der udføres af en erhvervsdrivende« såsom den betaling, der skal ske som modydelse for levering af varer eller tjenesteydelser.

- 19 Ifølge den forelæggende ret fremgår det af artikel 2, nr. 1), i direktiv 2011/7, at selv om enhver aftale udgør en handelstransaktion, udgør enhver handelstransaktion ikke nødvendigvis en aftale. En række enkelte handelstransaktioner kan således fremgå af en enkelt rammekontrakt. Beskyttelsen af kreditors ret til rettidig betaling i handelstransaktioner taler desuden for ikke at begrænse denne beskyttelse til blot at omfatte aftaler, men for at udvide den til at omfatte forretningsmæssige transaktioner.
- 20 Hvis begrebet »handelstransaktion« skal fortolkes som den enkelte særskilte transaktion i form af hver enkelt lejebetaling, spørger den forelæggende ret endvidere, om medlemsstaterne i henhold til artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 kan udelukke anvendelsen af dette direktiv på lejekontrakter, som er indgået inden den 16. marts 2013, når de forsinkede betalinger af huslejen indtræffer efter denne dato.
- 21 Den forelæggende ret har bemærket, at direktivets artikel 12, stk. 4, anvender begrebet »aftale« og ikke »transaktion«, mens begrebet »transaktion« nævnes i mange andre bestemmelser. Det er imidlertid nævnte domstols opfattelse, at der hersker tvivl med hensyn til, om direktiv 2011/7 har til formål at beskytte enkelte varige eller tilbagevendende skyldforhold, og om princippet om den nye lovgivnings direkte virkning dermed bør gives forrang i forbindelse med fortolkningen af direktivets artikel 12, stk. 4.
- 22 På denne baggrund har Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionale domstol i Warszawa, Polen) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er udlejning af lokaler en tjenesteydelse som omhandlet i artikel 2, nr. 1), og artikel 3 i (og 2., 3., 7., 11., 18. og 23. betragtning til) [...] direktiv 2011/7[...]?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende: Når en lejekontrakt indgås uden tidsbegrænsning, er det da lejekontrakten eller den enkelte særskilte »transaktion« i form af hver enkelt lejebetaling som modydelse for, at lokalerne og tilslutningerne stilles til rådighed, der skal anses for en handelstransaktion som omhandlet i artikel 1, stk. 1, artikel 2, nr. 1), og artikel 3, 6 og 8 i (og 1., 3., 4., 8., 9., 26. og 35. betragtning til) [...] direktiv 2011/7[...]?
- 3) Såfremt det ved besvarelsen af det andet spørgsmål fastslås, at handelstransaktionen er den enkelte lejebetaling som modydelse for, at lokalerne og tilslutningerne stilles til rådighed, skal artikel 1, stk. 1, artikel 2, nr. 1), og artikel 12, stk. 4, i (og tredje betragtning til) [...] direktiv 2011/7[...] da fortolkes således, at medlemsstaterne kan fritage lejekontrakter, der er indgået før den 16. marts 2013, fra direktivets anvendelsesområde, når forsinkelsen af de enkelte lejebetalinger indtræder efter denne dato?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det andet og det tredje spørgsmål

- 23 Med det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål, som skal behandles indledningsvis og samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 skal fortolkes således, at medlemsstaterne fra anvendelsesområdet for dette direktiv kan udelukke forsinket betaling ved opfyldelsen af en aftale, der er indgået inden den 16. marts 2013, selv om forsinkelsen indtrådte efter denne dato, eller om den forsinkede betaling udgør en handelstransaktion, der nødvendigvis er omfattet af direktivets tidsmæssige anvendelsesområde.
- 24 I henhold til artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 kan medlemsstaterne ved gennemførelsen af dette direktiv afgøre, om de vil udelukke aftaler, der er indgået inden den 16. marts 2013, fra dets anvendelsesområde.

- 25 Det skal bemærkes, at det i henhold til Domstolens faste praksis følger såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at en bestemmelse i EU-retten, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Den Europæiske Union (dom af 18.10.2016, Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).
- 26 Da artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 ikke indeholder nogen henvisning til medlemsstaternes ret, skal denne bestemmelse således fortolkes selvstændigt og ensartet. En lignende fortolkning skal anlægges under hensyntagen til bestemmelsens ordlyd, til den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, og til det med direktivet forfulgte mål (dom af 10.11.2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, præmis 33).
- 27 Hvad angår ordlyden af artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 bemærkes, at EU-lovgiver har vendt udtrykket »aftaler, der er indgået« og ikke udtrykket »handelstransaktioner«, der er anvendt i andre bestemmelser i direktivet.
- 28 Uden at det i forbindelse med denne præjudicielle forelæggelse er nødvendigt at tage stilling til, om begrebet »handelstransaktioner« kan anses for at omfattet bestemmelser vedrørende aftalens gennemførelse – således som den forelæggende ret synes at foreslå – er det tilstrækkeligt at konstatere, at EU-lovgiver under alle omstændigheder har sørget for på ingen måde at anvende dette udtryk ved fastlæggelsen af omfanget af den mulighed, som er tillagt medlemsstaterne i artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7.
- 29 En gennemgang af denne bestemmelses ordlyd fører således til, at det bør lægges til grund, at EU-lovgiver ved anvendelsen af udtrykket »aftaler, der er indgået« har haft til hensigt at give medlemsstaterne mulighed for fra anvendelsesområdet for direktiv 2011/7 at udelukke kontraktforhold, som er indgået inden den 16. marts 2013 i deres helhed, herunder de virkninger, der følger af disse kontraktforhold, og som indtraf efter denne dato.
- 30 Denne fortolkning understøttes af den sammenhæng, hvori den omhandlede bestemmelse indgår, og navnlig af rækkevidden af artikel 13 i direktiv 2011/7.
- 31 Artikel 13 ophæver nemlig direktiv 2000/35 med virkning fra den 16. marts 2013 samtidig med, at det bestemmes, at dette direktiv ikke desto mindre fortsat finder anvendelse på aftaler, der er indgået før den pågældende dato, og som direktiv 2011/7 ikke finder anvendelse på i henhold til artikel 12, stk. 4.
- 32 Heraf følger, at når en medlemsstat har gjort brug af den mulighed, som den er tillagt i henhold til artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7, reguleres aftaler, som er indgået inden den 16. marts 2013 – med forbehold af artikel 6, stk. 3, litra b), i direktiv 2000/35 – fortsat af direktiv 2000/35, herunder aftalernes fremtidige virkninger, og uagtet den omstændighed, at dette direktiv i princippet er ophævet fra og med samme dato. Direktiv 2011/7 finder dermed ikke anvendelse på virkninger af disse aftaler, som indtræffer fra og med den 16. marts 2013, da de ikke kan være omfattet af bestemmelserne i direktiv 2000/35 og i direktiv 2011/7 samtidigt.
- 33 Det fremgår af det ovenstående, at tvister vedrørende betalinger, som er forfaldne efter den 16. marts 2013, ikke er omfattet af bestemmelserne i direktiv 2011/7, når den aftale, i henhold til hvilken disse betalinger skal foretages, blev indgået inden denne dato, og når den berørte medlemsstat har gjort brug af muligheden i artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7.
- 34 Herefter skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7 skal fortolkes således, at medlemsstaterne fra anvendelsesområdet for dette direktiv kan udelukke forsinket betaling ved opfyldelsen af en aftale, som er indgået inden den 16. marts 2013, selv om den forsinkede betaling indtrådte efter denne dato.

Det første spørgsmål

- 35 Henset til besvarelsen af det andet og det tredje spørgsmål er det uforment at besvare det første spørgsmål.
- 36 Den i hovedsagen omhandlede aftale blev nemlig indgået inden den 16. marts 2013, og eftersom Republikken Polen har gjort brug af muligheden i artikel 12, stk. 4, i direktiv 2011/7, kan denne kontrakt ikke være omfattet af dette direktivs tidsmæssige anvendelsesområde, og det er således ikke nødvendigt at afgøre, om den ligeledes skal udelukkes fra direktivets materielle anvendelsesområde.

Sagsomkostninger

- 37 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 12, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner skal fortolkes således, at medlemsstaterne fra anvendelsesområdet for dette direktiv kan udelukke forsinket betaling ved opfyldelsen af en aftale, som er indgået inden den 16. marts 2013, selv om den forsinkede betaling indtrådte efter denne dato.

Underskrifter